EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.9.2024
COM(2024) 424 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju instrumenta za posojila v javnem sektorju v okviru mehanizma za pravični prehod v letu 2024 iz člena 16 Uredbe (EU) 2021/1229

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju instrumenta za posojila v javnem sektorju v okviru mehanizma za pravični prehod v letu 2024 iz člena 16 Uredbe (EU) 2021/1229

1. UVOD

Komisija je januarja 2020 v okviru naložbenega načrta za evropski zeleni dogovor[1] napovedala mehanizem za pravični prehod za zagotovitev, da ne bosta pri prehodu na podnebno nevtralno gospodarstvo prezrta noben posameznik in nobena regija. Mehanizem za pravični prehod sestavljajo trije stebri: prvi steber je Sklad za pravični prehod, drugi steber je namenski program za pravični prehod v okviru InvestEU, tretji steber pa je instrument za posojila v javnem sektorju (Instrument)[2].

To letno poročilo se osredotoča na tretji steber, prizadeva pa si zagotoviti informacije o dosedanjem napredku pri izvajanju Instrumenta. Gre za zbirno poročilo od začetka izvajanja Instrumenta do 30. julija 2024. Preostali del leta 2024 bo zajet v naslednjem poročilu v skladu z obveznostmi poročanja o izvajanju Instrumenta (glej podrobnosti v oddelku 1.2).

1.1. Pravni in proračunski okvir instrumenta za posojila v javnem sektorju v okviru mehanizma za pravični prehod

Splošni cilj Instrumenta je rešiti resne socialne, gospodarske in okoljske izzive, ki izhajajo iz prehoda na podnebno nevtralno gospodarstvo[3], v korist območij Unije, opredeljenih v območnih načrtih za pravični prehod[4].

Specifični cilj Instrumenta je spodbuditi naložbe javnega sektorja, ki obravnavajo razvojne potrebe območij, opisanih v območnih načrtih za pravični prehod. To dosega z olajšanjem financiranja projektov, ki ne ustvarjajo zadostnih tokov prihodkov za kritje svojih stroškov naložb, s čimer preprečuje izrivanje morebitne podpore in naložb iz alternativnih virov. Podpora je na voljo za širok nabor naložb[5].

Uredba o instrumentu za posojila v javnem sektorju določa skupni najvišji proračun podpore Unije v višini 1,525 milijarde EUR za del nepovratnih sredstev instrumenta (vključno s tehnično pomočjo in svetovalno podporo). Evropski parlament je februarja 2024 na podlagi predloga Komisije iz junija 2023 odobril vmesno revizijo zgornjih mej odhodkov v večletnem finančnem okviru (VFO), Svet pa se je soglasno strinjal. Doseženi dogovor o vmesni reviziji VFO kaže, kako pomembno je proračunu EU zagotoviti potrebna sredstva za nadaljnje uresničevanje prednostnih nalog za Evropo in naše partnerje, kar je bilo poudarjeno v ključnih sektorskih predlogih. V zvezi s tem je bila sprejeta odločitev o prerazporeditvi v skupni višini 1,1 milijarde EUR iz delov skupne kmetijske politike (SKP) in skladov kohezijske politike v okviru neposrednega in posrednega upravljanja. Posledično se je proračun instrumenta za posojila v javnem sektorju zmanjšal za

---

1 Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Naložbeni načrt za trajnostno Evropo – Naložbeni načrt za evropski zeleni dogovor – COM(2020) 21 final z dne 14. januarja 2020.

2 Uredba (EU) 2021/1229 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. julija 2021 o instrumentu za posojila v javnem sektorju v okviru Mehanizma za pravični prehod (UL L 274, 30.7.2021).

3 Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (UL L 243, 9.7.2021).

4 Kot je opredeljeno v členu 11 Uredbe (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod (UL L 231, 30.6.2021).

5 Glej uvodno izjavo 6 Uredbe (EU) 2021/1229.

150 milijonov EUR. Po teh prerazporeditvah najvišji proračun, ki je na voljo za instrument za posojila v javnem sektorju, znaša 1,375 milijarde EUR.

Posojila, ki jih zagotovi Evropska investicijska banka (EIB) kot finančni partner, se v okviru Instrumenta kombinirajo z nepovratnimi sredstvi, ki jih zagotovi Unija za podporo projektom, ki jih predložijo subjekti javnega sektorja. EIB bo zagotovila približno 6–8 milijard EUR za posojilni del Instrumenta.

Komisija pri izvajanju Instrumenta poleg EIB tesno sodeluje z Evropsko izvajalsko agencijo za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA). CINEA je odgovorna za proračunske, pravne, finančne in operativne vidike izvajanja nepovratnih sredstev, Komisija pa ostaja v celoti odgovorna za vse vidike, povezane s politiko.

1.2. Obseg poročila o izvajanju za leto 2024

V skladu s členom 16(3) uredbe o instrumentu za posojila v javnem sektorju „Komisija do 31. oktobra vsako koledarsko leto, od leta 2022, izda poročilo o izvajanju Instrumenta. To poročilo zagotavlja informacije o ravni izvajanja Instrumenta v zvezi z njegovimi cilji, pogoji in kazalniki uspešnosti.“

Prejšnji poročili sta bili izdani 7. februarja 2023 in 21. novembra 2023.

V tem poročilu so informacije o (i) rezultatih prvega razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju za šest rokov za predložitev, vključno z morebitnimi predlogi projektov, (ii) tehnični pomoči, (iii) komuniciranju, (iv) doseženem napredku, vključno z izzivi in prednostmi instrumenta, ter (v) naslednjih korakih.

2. IZVAJANJE INSTRUMENTA

2.1. Rezultati prvega razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju po šestih rokih za predložitev

Od prejšnjega poročila o izvajanju instrumenta za posojila v javnem sektorju so pretekli trije roki razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju. Za te tri roke je bilo predloženih 29 predlogov, od katerih jih je ocenjevalni odbor 13 izbral za financiranje. Posojila za nekatere še niso odobrena[6] (glej preglednico 1). Glede na zagotovljene informacije predložene vloge predstavljajo ocenjeni znesek v višini 123 milijonov EUR nepovratnih sredstev Komisije in ocenjeni znesek v višini 732 milijonov EUR posojil EIB[7]. Komisija je za financiranje izbrala dva francoska predloga in ju uvrstila na rezervni seznam, ker iz francoskega nacionalnega proračuna niso bila dodeljena preostala sredstva. Rezervni seznam bo veljal do konca prvega razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju (konec decembra 2025), ko bodo preostala finančna sredstva zagotovljena brez predhodno dodeljenih nacionalnih deležev. Razpis za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju je bil 1. februarja 2024 spremenjen, da bi se izboljšala njegova učinkovitost in pojasnilo, da se vloge za projekte, ki jih predložijo države članice, za katere so bila nacionalna sredstva izčrpana, ne bodo štele za upravičene[8]. Poleg tega je bilo 10 predlogov nedopustnih, ker so bili nepopolni, en predlog (Francija) pa ni bil upravičen, ker so bila nacionalna sredstva, v okviru katerih je bil predložen, že

[6] Vložniki ločeno zaprosijo za posojilo EIB ali finančnega posrednika; zato postopek oddaje vloge za posojilo poteka vzporedno s postopkom oddaje vloge za nepovratna sredstva. Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih je pogojen z odobritvijo posojila. Več podrobnosti je na voljo v dokumentu razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

[7] Znesek ne vključuje predlogov z rezervnega seznama.

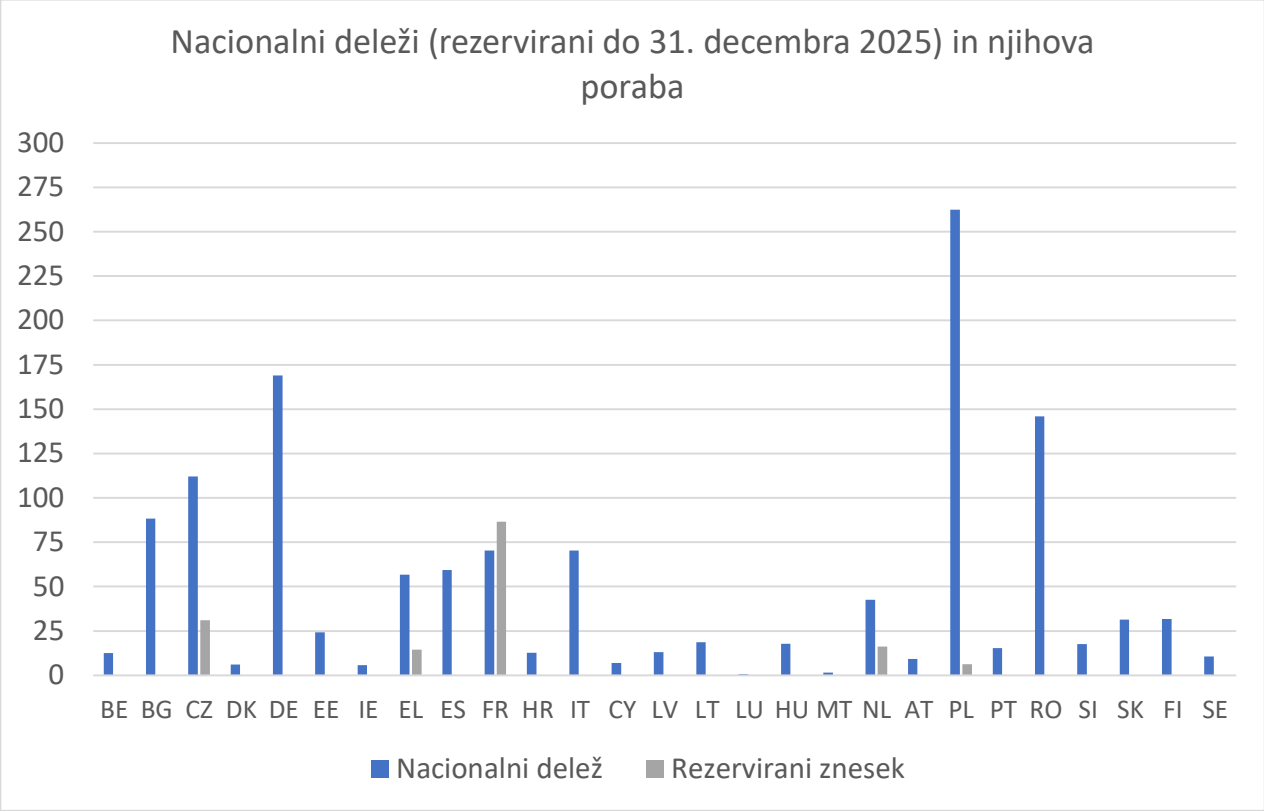
[8] Podrobnosti so na voljo v dokumentu razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu).

porabljena (predlog je bil predložen po zgoraj navedeni spremembi razpisa za zbiranje predlogov). Poleg tega dva predloga (Francija, Irska) nista bila izbrana za financiranje, ker nista izpolnjevala meril za dodelitev, en predlog, ki je bil izbran za financiranje (Češka), pa je nosilec projekta umaknil zaradi drugih razpoložljivih virov financiranja.

Od objave prvega razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju 19. julija 2022 je bilo skupaj predloženih 37 predlogov, od katerih jih je za financiranje ocenjevalni odbor izbral 15 (posojila za nekatere od njih še niso odobrena) in podpisani so bili štirje sporazumi o nepovratnih sredstvih v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju (za več podrobnosti glej oddelek 2.2). Glede na informacije iz predloženih vlog predstavljajo ocenjeni znesek v višini 148 milijonov EUR nepovratnih sredstev Komisije in ocenjeni znesek v višini 863 milijonov EUR posojil EIB[9].

Po zaključenih rokih za predložitev so bila nekatera nacionalna sredstva v celoti (Francija) ali skoraj v celoti (Švedska) porabljena.

Slika 1 Nacionalni deleži (rezervirani do 31. decembra 2025) in njihova poraba glede na nepovratna sredstva, ki so bila dodeljena ali so predmet ocene[10]

Preglednica 1 Povzetek ocene predlogov, prejetih pri razpisu za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju

	Število predloženih predlogov	**Število dopustnih in upravičenih predlogov**	**Število predlogov, ki jih je Komisija izbrala za financiranje**	**Število predlogov, ki imajo zagotovljeno posojilo EIB**	**Opombe**

[9] Znesek ne vključuje predlogov z rezervnega seznama.

[10] Nacionalne dodelitve predstavljajo vrednosti po reviziji VFO za obdobje 2021–2027.

				ali njenih posrednikov	
Rok predložitve 19. oktober 2022	3	1 (CZ)	1 (CZ)	0	Vložnik je vlogo CZ umaknil in jo ponovno vložil 20. septembra 2023 (četrti rok za predložitev)
Rok za predložitev 19. januar 2023	1	0	0	0	-
Rok za predložitev 19. april 2023	4	3 (EL, NL, SE)	2 (EL, SE)	2 (EL, SE)	Za predloga EL in SE sta bila podpisana sporazuma o nepovratnih sredstvih. Projekta se še izvajata. Predlog NL ni izpolnjeval dveh meril za dodelitev, vendar je bil ponovno predložen 20. septembra 2023 (četrti rok za predložitev).
Rok za predložitev 20. september 2023	15	5 (CZ, FR, NL)	5 (CZ, FR, NL)	1 (FR)	Komisija je za financiranje izbrala predlog CZ, dva predloga FR in predlog NL. EIB še izvaja svoje ocenjevanje. Podpisan je bil sporazum o nepovratnih sredstvih za en predlog FR in projekt se izvaja.
Rok za predložitev 19. januar 2024	6	6 (CZ, FR, PL)	5 (CZ, FR, PL)	1 (CZ, PL)	Komisija je za financiranje izbrala dva predloga CZ. Nosilec projekta je en predlog CZ umaknil zaradi drugih razpoložljivih virov financiranja. Pri drugem projektu še poteka postopek podpisa posojila s finančnim posrednikom EIB. Komisija je za financiranje izbrala en predlog PL in posojilo je bilo podpisano z EIB. CINEA pripravlja sporazum o nepovratnih sredstvih. Komisija je za financiranje izbrala dva predloga FR in ju uvrstila na rezervni seznam, ker iz nacionalnega proračuna FR niso bila dodeljena preostala sredstva.

					En predlog FR ni izpolnil dveh meril za dodelitev.
Rok za predložitev 17. april 2024	8	7 (CZ, IE)	6 (CZ)	1 (CZ)	Komisija je za financiranje izbrala pet predlogov CZ, postopek podpisa posojila s finančnim posrednikom EIB pa še poteka. Komisija je za financiranje izbrala en predlog CZ in posojilo je bilo podpisano z EIB. CINEA pripravlja sporazum o nepovratnih sredstvih. Predlog IE ni izpolnil enega merila za dodelitev.

Predlogi projektov, ki jih je za financiranje doslej izbral ocenjevalni odbor instrumenta za posojila v javnem sektorju, zajemajo sektorje, kot so energijska učinkovitost, kultura, socialna stanovanja, javnozdravstvena infrastruktura in infrastruktura za trajnostno mobilnost, daljinsko ogrevanje in hlajenje ter prenova in regeneracija mest. Kar zadeva vrsto zahtevane podpore, so bila pri treh predlogih projektov zahtevana okvirna posojila, pet jih je samostojnih projektov, pri dveh pa sta se zahtevali posredniški posojili.

Preglednica 2 Predlogi projektov, izbrani za financiranje z nepovratnimi sredstvi

	Rok za predložitev	**Regija/ozemlje**	**Naslov predloga projekta**	**Sektor**	**Znesek zahtevanih nepovratnih sredstev (EUR)**	**Znesek zahtevanega posojila (EUR)**
FR	20. septembe r 2023	Regija Provansa - Alpe - Azurna obala, Marseille	*Faza 1 podaljšanja tramvajske proge med južnim in severnim Marseillem*	Trajnostna mobilnost	15 000 000	100 000 000
FR	20. septembe r 2023	Hauts de France (Nord Pas de Calais), Lille	*Zelena mobilnost v MEL*	Trajnostna mobilnost	31 500 000	210 000 000
NL	20. septembe r 2023	Zuid-Limburg, Mijnwater	*Faza 1 razširitve glavnega načrta podjetja Mijnwater*	Trajnostno daljinsko ogrevanje in hlajenje	13 500 000	90 000 000

CZ	19. januar 2024	Regija Ústí, Ústí nad Labem	*Javni prevoz v mestu Ústí nad Labem*	Trajnostna mobilnost, energijska učinkovitost	430 612	1 722 449
PL	19. januar 2024	Šlezija, Dąbrowa Górnic	*Trajnostni razvoj v mestu Dąbrowa Górnicza*	Energijska učinkovitost, trajnostna mobilnost	2 784 793	11 139 173
CZ	17. april 2024	Regija Ústí, Děčín	*Pogodbeno zagotavljanje prihranka energije v Děčínu*	Energijska učinkovitost, trajnostno gospodarjenje z vodo	391 843	1 567 370
CZ	17. april 2024	Regija Ústí, Děčín	*Faza D prenove zgodovinskega dela v soseščini Podmokly*	Regeneracija mest, trajnostna mobilnost, trajnostni turizem	581 624	2 326 498
CZ	17. april 2024	Regija Ústí, Litvínov	*Gradnja novega plavalnega objekta v rekreacijskem območju Koldům v mestu Litvínov*	Socialna infrastruktura	1 975 894	7 903 576
CZ	17. april 2024	Regija Ústí, Ústí nad Labem	*Posodobitev izbranih delov železniške infrastrukture v regiji Ústí nad Labem*	Trajnostna mobilnost	2 348 773	9 395 092
CZ	17. april 2024	Regija Ústí, Postoloprty	*Trg miru v mestu Postoloprty*	Trajnostni turizem, regeneracija mesta	535 714	2 142 857
CZ	17. april 2024	Moravska-Šlezija, Ostrava	*Izboljšanje kakovosti in razširitev zmogljivosti cenovno dostopnih študentskih stanovanj v študentskem domu Univerze v Ostravi*	Izobraževanje, socialna infrastruktura	3 007 428	12 029 713

2.2. Prvi projekti, financirani v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju

Preglednica 3 Predstavitev projektov s podpisanimi sporazumi o nepovratnih sredstvih v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju

Socialno-ekonomski prehod Zahodne Makedonije[11]				
Regija pravičnega prehoda	**Rok za predložitev**	**Opis projekta**	**Proračun**	**Trajanje projekta**
Zahodna Makedonija (EL)	19. april 2023	Projekt je okvirno posojilo, ki ga usklajuje regija Zahodna Makedonija. Združuje 15 projektov v šestih občinah (Argos Orestikou, Kozani, Kastoria, Florina, Eordaia in Grevena), povezanih z: ▪ energijsko učinkovitostjo – 8 ▪ cestno infrastrukturo – 1 ▪ zdravstvenim varstvom – 2 ▪ kulturo – 1 ▪ turizmom – 1 **Pričakovani prihranki emisij:** 8 650 metričnih ton CO_2 na leto **Pričakovana energijska učinkovitost:** razred A energijske izkaznice; 60–97-odstotni prihranek energije **Pričakovano število ustvarjenih delovnih mest:** 200 delovnih mest.	**Skupni stroški:** 81 milijonov EUR (100 %) **Posojilo Evropske investicijske banke:** 59 milijonov EUR (72 %) **Nepovratna sredstva v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju:** 15 milijonov EUR (18 %) **Financiranje z lastnimi sredstvi:** 8 milijonov EUR (10 %)	**Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih: 23. oktober 2023** **Datum začetka: 1. november 2023** **Trajanje: 36 mesecev**
Infrastrukture za trajnostno mobilnost za nizke emisije in kakovostne storitve[12]				
Regija pravičnega prehoda	**Rok za predložitev**	**Opis projekta**	**Proračun**	**Trajanje projekta**
Regija Loare (FR)	20. september 2023	Projekt zajema trajnostno prometno infrastrukturo v Nantesu, in sicer: ▪ posodobitev in obnovo treh tramvajskih prog, ▪ obnovo voznega parka tramvajev (46 novih vozil), ▪ izgradnjo tehničnega in operativnega središča ter multimodalnega relejnega/izmenjevalnega vozlišča in ▪ razvoj 38 km kolesarskih poti.	**Skupni stroški:** 388 milijonov EUR (100 %) **Posojilo Evropske investicijske banke:** 200 milijono	**Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih: 2. april 2024** **Datum začetka: 1. maj 2024**

[11] Sporočilo za medije o socialno-ekonomskem prehodu Zahodne Makedonije: *The transition towards a greener future of Western Macedonia is the first project supported by the European Union's Public Sector Loan Facility* (Prehod na bolj zeleno prihodnost Zahodne Makedonije je prvi projekt, podprt v okviru instrumenta Evropske unije za posojila v javnem sektorju) – Evropska komisija (europa.eu).

[12] Sporočilo za javnost o infrastrukturah za trajnostno mobilnost za nizke emisije in kakovostne storitve: *Green mobility in Nantes receives boost thanks to EU support* (EU je podprla in spodbudila zeleno mobilnost v Nantesu) – Evropska komisija (europa.eu).

		Na podlagi rezultatov projekta se bosta izboljšala delovanje in kakovost tramvajskega omrežja, razvila se bo intermodalnost, ponudba javnega prevoza se bo diverzificirala, cestni zastoji pa se bodo zmanjšali. **Pričakovani prihranki emisij:** 21 000 metričnih ton CO_2 na leto **Pričakovano število ustvarjenih delovnih mest:** 106 delovnih mest **Pričakovano število ljudi, ki jih bo projekt dosegel**: 672 420.	v EUR (52 %) **Nepovratna sredstva v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju:** 30 milijonov EUR (8 %) **Financiranje z lastnimi sredstvi:** 158 milijono v EUR (40 %)	**Trajanje: 60 mesecev**
Trajnostna in cenovno dostopna stanovanja za novo zeleno industrijo in družbo[13]				
Regija pravičnega prehoda	**Rok za predložitev**	**Opis projekta**	**Proračun**	**Trajanje projekta**
Västerbotten (SE)	19. april 2023	S projektom se bodo obravnavale naraščajoče stanovanjske potrebe občine Skelleftea, in sicer s podporo gradnji sedmih stanovanjskih kompleksov s približno 750 energijsko učinkovitimi cenovno dostopnimi stanovanjskimi enotami. Stanovanjski program bo namenjen predvsem delavcem, ki bodo prišli delat v novo gigatovarno baterij Northvolt, ter študentom, beguncem in ljudem z nizkimi dohodki ali posebnimi potrebami. **Pričakovana energijska učinkovitost:** 20 % višja od gradbenih standardov na Švedskem **Pričakovano število ustvarjenih delovnih mest:** 1000 delovnih mest **Pričakovano število ljudi, ki jih bo projekt dosegel**: 44 000.	**Skupni stroški:** 142 milijono v EUR **Posojilo Evropske investicijske banke:** 71 milijonov EUR (50%) **Nepovratna sredstva v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju:** 11 milijonov EUR (8 %) **Financiranje z lastnimi sredstvi:** 60 milijonov EUR (42 %)	**Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih: 5. april 2024** **Datum začetka: 1. januar 2023** **Trajanje: 60 mesecev**
Koncertna dvorana v Ostravi[14]				

[13] *Sustainable and affordable housing to support green growth in Sweden* (Trajnostna in cenovno dostopna stanovanja za podporo zelene rasti na Švedskem) – Evropska komisija (europa.eu).

[14] *The construction of the Ostrava Concert Hall in Czechia receives European support worth EUR 105 million* (Gradnji koncertne dvorane v Ostravi na Češkem dodeljena evropska podpora v vrednosti 105 milijonov EUR) – Evropska komisija (europa.eu)

Regija pravičnega prehoda	Rok za predložitev	Opis projekta	Proračun	Trajanje projekta
Moravsko-šlezijska regija (CZ)	20. septembe r 2023	Predmet projekta je gradnja koncertne dvorane v Ostravi, ki bo imela vrhunsko akustiko in zmogljivost do 1 300 sedežev. S tem projektom se bo podprl razvoj kulturne infrastrukture in prispevalo k oživitvi Ostrave, nekdanjega rudarskega mesta, v katerem še vedno poteka tradicionalna proizvodnja jekla. Izgradnja novega kulturnega prizorišča bo okrepila privlačnost mesta za njegove prebivalce in obiskovalce ter pripomogla k socialno-ekonomski preobrazbi regije. **Pričakovana energijska učinkovitost:** Razred B energijske izkaznice **Obnovljivi viri energije, ki bodo uporabljeni v projektu**: približno 392 fotovoltaičnih panelov; 125 geotermalnih vrtin **Pričakovano število ljudi, ki jih bo projekt dosegel**: 151 200.	**Skupni stroški:** 116 milijono v EUR **Posojilo Evropske investicijske banke:** 84 milijonov EUR (73 %) **Nepovratna sredstva v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju:** 21 milijonov EUR (18 %) **Financiranj e z lastnimi sredstvi:** 10,5 milijono v EUR (9 %)	**Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih: 16. julij 2024** **Datum začetka: 19. julij 2024** **Trajanje: 52 mesecev**

2.3. Morebitni predlogi projektov

Na podlagi izmenjav z EIB in drugimi deležniki instrumenta za posojila v javnem sektorju se pripravljajo predlogi projektov v šestih državah članicah, ki bi se lahko predložili do naslednjih rokov razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju. Ti morebitni predlogi projektov so povezani s sektorji energije iz obnovljivih virov, energijske učinkovitosti, javnozdravstvene infrastrukture in drugimi sektorji, ki so skladni z odobrenimi območnimi načrti za pravični prehod. Komisija ocenjuje, da bi bila za njihovo financiranje potrebna nepovratna sredstva v višini nad 100 milijonov EUR.

Poleg tega je povpraševanje po podpori v okviru Instrumenta mogoče opaziti v državah članicah, ki so že porabile svoje nacionalne dodelitve. Predlogi teh držav članic se lahko predložijo po objavi drugega razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju (torej po 31. decembru 2025).

3. DEJAVNOSTI KOMUNICIRANJA

Komisija ob podpori CINEA in EIB še naprej ozavešča o Instrumentu. S skupnimi ukrepi, ki so jih Komisija, EIB in CINEA izvedle med 1. septembrom 2023 in 30. julijem 2024, je bilo doseženo naslednje:

– 20 sestankov z javnimi organi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni,

– trije sestanki z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami in institucijami,

– štirje sestanki z notranjimi (Delovna skupina za strukturne ukrepe in najbolj oddaljene regije) in zunanjimi (Evropska konfederacija sindikatov (ETUC), Bankwatch) deležniki,

– predstavitev instrumenta za posojila v javnem sektorju na sedmih tematsko povezanih dogodkih (predstavitve, izmenjave vprašanj in odgovorov, namenske stojnice), med drugim v okviru evropskega tedna regij in mest (10. oktober 2023), na dogodku češkega predsedstva Višegrajske skupine „Od premogovniških regij do prihodnosti pravičnega prehoda“ v mestu Ústí nad Labem (11. oktober 2023), na naložbenem forumu konvencije županov (25. oktober 2023), Ecomondu (7.–10. november 2023), v kavnem kotičku instrumenta za posojila v javnem sektorju na konferenci platforme za pravični prehod (16.–17. april 2024), v okviru Zelenega tedna EU (29.–30. maj 2024) in evropskega tedna trajnostne energije (11.–13. junij 2024),

– uvodni sestanek za grški projekt v Zahodni Makedoniji v Grčiji (5.–7. marec 2024), slovesnost ob podpisu sporazuma o nepovratnih sredstvih za švedski projekt v Bruslju (10. april 2024) in velika slovesnost ob začetku gradnje koncertne dvorane v Ostravi na Češkem (19. julij 2024),

– 82 objav, sporočil za javnost in drugih člankov, objavljenih v različnih tematskih biltenih, na spletnih mestih in v družbenih medijih,

– objava promocijskih[15] in izobraževalnih[16] videoposnetkov o instrumentu za posojila v javnem sektorju in

– objava 76 pogostih vprašanj na portalu EU za financiranje in javna naročila.

Slika 2 Dogodki po državah članicah

Z vsemi državami članicami je bil vzpostavljen stik in lahko so se udeležile informativnega sestanka o instrumentu za posojila v javnem sektorju[17]. Od začetka izvajanja instrumenta za posojila v javnem sektorju je bilo organiziranih skupno 110 sestankov, od tega 66 z državami članicami ter 36 z notranjimi in zunanjimi deležniki; Instrument je bil predstavljen na 28 tematskih dogodkih, v različnih tematskih biltenih, na spletnih mestih ter v družbenih medijih pa je bilo objavljenih

15 *The Public Sector Loan Facility under the Just Transition Mechanism* (Instrument za posojila v javnem sektorju v okviru mehanizma za pravični prehod) (youtube.com).

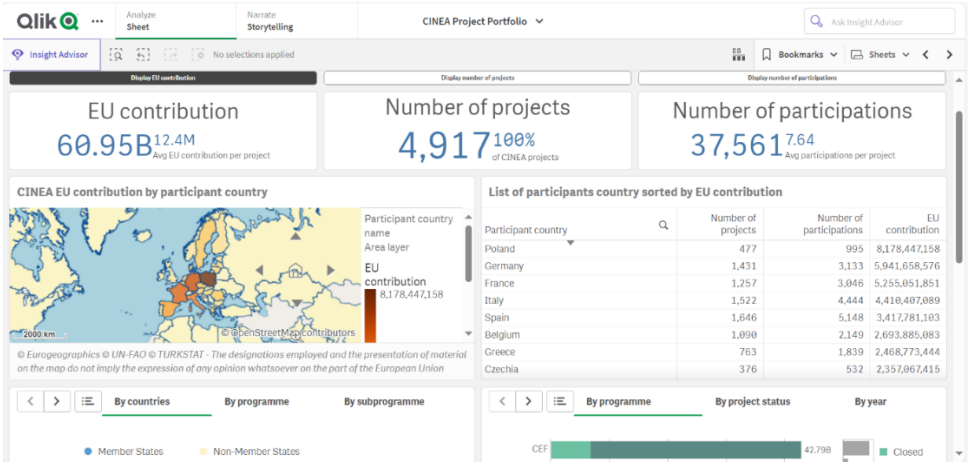
16 https://youtu.be/_bgPXkIKU04.

17 Predstavniki Cipra, Finske in Luksemburga niso izrazili zanimanja za organizacijo posebnega sestanka.

161 objav in člankov, vključno s sporočili za javnost. Poleg tega so bili objavljeni dve brošuri in štirje videoposnetki.

Poleg tega CINEA objavlja javno spletno pregledno ploščo, na kateri so predstavljeni vsi programi, ki jih upravlja, vključno z instrumentom za posojila v javnem sektorju[18]. Pregledna plošča vsebuje najnovejše informacije o projektih, podprtih v okviru vsakega programa, in povezave med njimi ter omogoča pridobitev podatkov za morebitno ponovno uporabo.

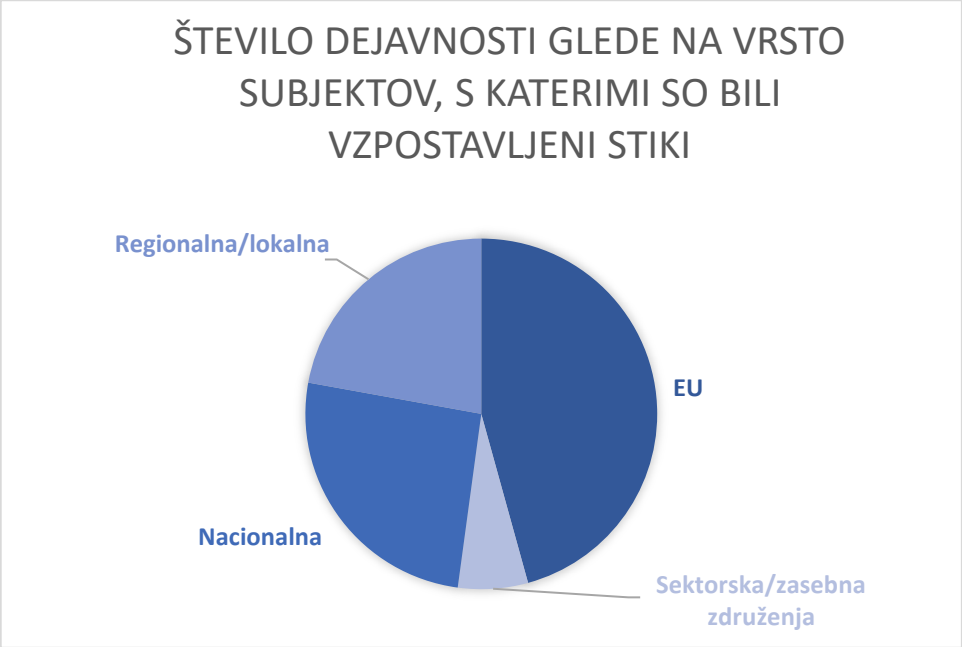
Slika 3 Spletna javna pregledna plošča CINEA s pregledom projektov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju

Ker je Instrument na voljo subjektom zasebnega prava, ki jim je zaupano opravljanje javnih storitev, je Komisija poleg tega vzpostavila stike z različnimi sektorskimi organizacijami, med drugim s tistimi, ki zastopajo subjekte s področja kulture, daljinskega ogrevanja in hlajenja, operaterjev distribucijskih sistemov, zdravstva, izobraževanja, železnic, socialne infrastrukture in ravnanja z odpadki. Skupaj je bilo organiziranih devet srečanj z organizacijami, kot so E.DSO, Platforma za vseživljenjsko učenje, Euroheat&Power, Municipal Waste Europe, Skupščina evropskih regij in EIM ter člani združenja Housing Europe.

Slika 4 Vrste subjektov, s katerimi so bili vzpostavljeni stiki

18 CINEA Project Portfolio - Welcome (Portfelj projektov CINEA – Uvodna stran)| Sheet - Qlik Sense (europa.eu).

ŠTEVILO DEJAVNOSTI GLEDE NA VRSTO SUBJEKTOV, S KATERIMI SO BILI VZPOSTAVLJENI STIKI
Regionalna/lokalna
EU
Nacionalna
Sektorska/zasebna združenja

4. DOSEŽENI NAPREDEK IN NADALJNJI KORAKI

4.1. Izzivi

Po dveh letih od objave prvega razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju je bila ugotovljena nizka stopnja črpanja, saj je njegov začetek sovpadal z načrtovanjem drugih skladov (tj. Sklada za pravični prehod, Evropskega sklada za regionalni razvoj[19], Kohezijskega sklada[20] ali mehanizma za okrevanje in odpornost[21]), ki so zagotavljali financiranje za podobne projekte pod privlačnejšimi pogoji (višji delež financiranja z nepovratnimi sredstvi v celotnem proračunu projektov). Poleg tega je bilo ugotovljeno, da bi se lahko izvajanje instrumenta za posojila v javnem sektorju med državami članicami zelo razlikovalo glede na dejavnike, kot so obseg razpoložljivih alternativnih virov financiranja na nacionalni ravni, razpoložljivost zrelih projektov, različne ravni strategij pravičnega prehoda in različni pristopi k dolžniškim instrumentom.

V zvezi z Instrumentom je še vedno prisotna večina omejitev ki so bile podrobno opisane v drugem letnem poročilu o njegovem izvajanju[22]. To velja zlasti za države članice z najvišjimi nacionalnimi sredstvi (Nemčija, Poljska, Romunija), ki sploh niso predložile projektov ali pa so jih predložile zelo malo. Ugotovljeno je bilo, da je uporaba Instrumenta v teh državah članicah počasna med drugim zaradi naslednjih dejavnikov:

- nacionalne dodelitve v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju so v skladu z uredbo o Skladu za pravični prehod (SPP). Zato imajo pri obeh instrumentih iste države članice najvišje dodelitve. Njihova prednostna naloga je torej poraba sredstev, ki so na voljo v okviru SPP, saj je čas za črpanje njegovih sredstev omejen[23]. Poleg tega je v okviru Sklada za pravični prehod zagotovljen večji delež financiranja z nepovratnimi sredstvi v skupnih proračunih projektov (Nemčija, Poljska, Romunija);

- nekatere države članice so običajno tudi prejemnice največjih sredstev iz drugih skladov, zato lahko dodatna sredstva uporabijo le v omejenem obsegu (Poljska, Romunija);

- na voljo je privlačnejše in dostopnejše financiranje iz nacionalnih virov (Nemčija);

- raven dolga malih upravičencev otežuje uporabo dolžniških instrumentov (Poljska) ali nacionalni predpisi o javnem zadolževanju upravičenim upravičencem preprečujejo zadolževanje.

Podrobnejša analiza in ocena izzivov, ki so se pojavili med izvajanjem Instrumenta, bosta izvedeni z vmesnim ocenjevanjem instrumenta za posojila v javnem sektorju, ki ga je treba izvesti do junija 2025 (glej oddelek 4.4).

---

19 Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) (europa.eu).

20 Kohezijski sklad (europa.eu).

21 Mehanizem za okrevanje in odpornost (europa.eu).

22 Za več podrobnosti glej oddelek 4.1 drugega poročila o izvajanju instrumenta za posojila v javnem sektorju.

23 Proračun Sklada za pravični prehod vključuje sredstva, ki izhajajo iz VFO in evropskega instrumenta za okrevanje ali NextGenerationEU. V okviru sprejetih programov Sklada za pravični prehod so sredstva instrumenta NextGenerationEU skoncentrirana v proračunskih obveznostih za leti 2022 in 2023, medtem ko so sredstva VFO razporejena med letoma 2021 in 2027. 70 % proračuna Sklada za pravični prehod je zato skoncentriranih v prvih dveh letnih obrokih. Komisija bo sprostila zneske, ki niso bili uporabljeni za predhodno financiranje ali za katere zahtevek za izplačilo ni bil predložen do 31. decembra tretjega koledarskega leta, ki sledi letu proračunskih obveznosti (t. i. pravilo „N+3“); več informacij o Skladu za pravični prehod: Inforegio – Sklad za pravični prehod (europa.eu).

Kot je pojasnjeno v oddelku 1.1, je bil instrument za posojila v javnem sektorju vključen v revizijo VFO za obdobje 2021–2027, zaradi česar se je zmanjšal proračun, ki je na voljo v okviru Instrumenta. Nacionalni deleži v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju so izračunani sorazmerno z njegovim skupnim proračunom, ki je na voljo za nepovratna sredstva, zato so bili prav tako popravljeni navzdol. Zaradi revizije se je pospešila poraba nekaterih nacionalnih deležev, pri katerih se je povečalo povpraševanje po instrumentu za posojila v javnem sektorju (Francija, Švedska). Za projekte, izbrane za podporo v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju, je bilo v povprečju zaprošeno za nepovratna sredstva v višini 9 milijonov EUR. Z ekstrapolacijo bi se z zmanjšanjem proračuna instrumenta za posojila v javnem sektorju za 150 milijonov EUR število projektov, ki bi jih lahko podprl instrument za posojila v javnem sektorju, zmanjšalo za 16 ali 17.

4.2. Prednosti

Kljub tem izzivom je bilo za instrument za posojila v javnem sektorju precejšnje zanimanje. To velja zlasti za Francijo, kjer je instrument za posojila v javnem sektorju pomagal kriti potrebe po financiranju, ki niso bile podprte v okviru drugih programov financiranja EU. Poleg tega je veliko predlogov predložila Češka, nekaj pa se jih od nje še pričakuje. Visoko stopnjo črpanja sredstev na Češkem je morda mogoče pojasniti z možnostjo financiranja manjših naložb s posredniškim financiranjem, zagotovljenim s sporazumom, ki sta ga podpisali EIB in češka nacionalna razvojna banka, razpoložljivostjo tehnične pomoči za spodbujanje Instrumenta ter splošno pripravljenostjo države, da črpa sredstva iz mehanizma za pravični prehod. Dodatne projekte so predložili vložniki iz Grčije, Nizozemske, Irske, Poljske in Švedske, pred koncem sedanjega razpisa za zbiranje predlogov leta 2025 pa se pričakujejo še nadaljnji projekti.

Odziv naj bi se po pričakovanjih pri drugem razpisu za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju, ki bo objavljen leta 2026, še naprej povečeval, saj bodo za druge vire financiranja, ki ponujajo boljše pogoje, že določeni načrti ali pa bodo ti viri izčrpani, poleg tega pa se poznavanje Instrumenta še naprej izboljšuje. Zlasti za programe EU, ki jih podpira NextGenerationEU, veljajo posebne časovne omejitve. Poleg tega drugi razpis za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju ne bo več omejen z nacionalnimi deleži, zato (i) ga bodo lahko države članice, ki so svoje nacionalne deleže že izčrpale ali naj bi jih izčrpale do konca leta 2025, še naprej uporabljale, pri tem pa bodo imele več časa za načrtovanje kot na začetku izvajanja instrumenta, in (ii) države članice z najnižjimi nacionalnimi deleži bodo zdaj imele dodatno spodbudo za njegovo uporabo, saj zahtevana nepovratna sredstva ne bodo več omejena na znesek, določen v okviru nacionalnih deležev. Zaradi tega bo instrument za posojila v javnem sektorju lahko bolj koristil regijam z največjim povpraševanjem in zrelimi projekti.

Poleg tega se je po dveh letih od objave razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju potrdilo, da je del nepovratnih sredstev v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju jasna spodbuda za subjekte javnega sektorja, da s pomočjo posojil EIB podprejo javne naložbe v regijah, v katerih poteka podnebni prehod. Instrument zagotavlja privlačne posojilne pogoje v primerjavi z instrumenti, ki so običajno na voljo na trgu. To je zlasti pomembno za premagovanje gospodarskih omejitev, ki so posledica gospodarske krize zaradi COVID-19 in trenutnih gospodarskih posledic ruske vojne agresije proti Ukrajini.

4.3. Ukrepi, ki jih je Komisija sprejela za reševanje izzivov

Ugotovljeno je bilo, da so potencialni upravičenci vse bolj ozaveščeni o instrumentu za posojila v javnem sektorju. To se najprej kaže v uporabi Instrumenta in njegovem razvijajočem se naboru projektov, pa tudi v vse večjem številu nosilcev projektov, ki se obračajo na Komisijo s specifičnimi vprašanji o instrumentu za posojila v javnem sektorju. Da bi podprla ta razvoj, je Komisija pripravila dodatno informativno gradivo in nadaljevala svojo komunikacijsko kampanjo ozaveščanja.

Poleg tega si Komisija in EIB s skupno revizijo obstoječih pravil prizadevata olajšati dostopnost instrumenta za posojila v javnem sektorju za manjše upravičence in projekte ter zagotoviti več posredniških posojil pri nacionalnih spodbujevalnih bankah in institucijah. Prvič, s sporazumom med Komisijo in EIB se je minimalni znesek posredniškega posojila od septembra 2023 zmanjšal s 3 milijonov EUR na 1 milijon EUR[24]. Drugič, omejitev iz upravnega sporazuma v zvezi s sodelovanjem nacionalnih spodbujevalnih bank in institucij pri izvajanju instrumenta za posojila v javnem sektorju kot finančnih posrednikov EIB naj bi bila odpravljena[25]. V skladu s temi prizadevanji so bili na razpis za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju predloženi prvi projekti, pri čemer je sodelovala češka nacionalna razvojna banka.

4.4. Pripravljalna dela za vmesno ocenjevanje instrumenta za posojila v javnem sektorju

V skladu s členom 17 uredbe o instrumentu za posojila v javnem sektorju mora Komisija do 30. junija 2025 izvesti vmesno ocenjevanje, da oceni izvajanje instrumenta in njegovo zmogljivost za doseganje ciljev iz člena 3 navedene uredbe.

Namen ocenjevanja je pridobiti izkušnje, ki bi se lahko uporabile za izboljšanje uspešnosti instrumenta za posojila v javnem sektorju v preostalem obdobju njegovega izvajanja. Ocenjevanje bo zajemalo del nepovratnih sredstev Instrumenta od datuma, ko je uredba o instrumentu za posojila v javnem sektorju leta 2021 začela veljati v 27 državah članicah, do najnovejših razpoložljivih informacij.

V okviru priprave delovnega dokumenta služb Komisije o vmesnem ocenjevanju bodo izvedeni naslednji koraki, ki se bodo uporabljali kot podlaga:

i. ocena instrumenta za posojila v javnem sektorju, ki jo bo interno izvedla Komisija, in

ii. študija za zbiranje dokazov, v kateri bodo poudarjena vprašanja, povezana z izvajanjem, tehnično pomočjo, skladnostjo, sinergijami z drugimi evropskimi in nacionalnimi instrumenti financiranja, dodano vrednostjo EU ter drugimi temami.

Ocenjevanje se je začelo v začetku leta 2024 in se bo nadaljevalo v celotnem pripravljalnem obdobju ocenjevanja. Komisija je aprila 2024 podpisala pogodbo s podjetjema T33 srl in Prognos AG, ki bosta pripravili študijo.

5. TEHNIČNA POMOČ

Svetovalne storitve EIB so na voljo v okviru svetovalnega vozlišča InvestEU za pripravo, razvoj in izvajanje upravičenih projektov[26]. Do konca julija 2024 je bila svetovalna pomoč v podporo instrumentu za posojila v javnem sektorju zagotovljena v Bolgariji, na Cipru, v Grčiji, Franciji, Romuniji, Španiji in na Švedskem[27].

Podporne storitve so bile zasnovane in prilagojene posebnim potrebam posameznih nosilcev projektov ter so zajemale vse od splošnih smernic za opredelitev ustreznih projektov in podpore od zgoraj navzdol pri pripravi naložbenih programov do svetovanja pri razvoju projektov in podpore

[24] Več podrobnosti je na voljo v spremembi razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju, uvedeni 25. septembra 2023.

[25] Komisija in EIB pripravljata spremembo upravnega sporazuma med obema stranema.

[26] Za več podrobnosti glej oddelek 2.1.4 prvega poročila o izvajanju instrumenta za posojila v javnem sektorju in oddelek 2.2 drugega poročila o izvajanju instrumenta za posojila v javnem sektorju.

[27] Nekatere svetovalne dejavnosti na Cipru, v Grčiji in Franciji so se začele izvajati pred vzpostavitvijo instrumenta za posojila v javnem sektorju, zato so bile financirane iz drugih virov, kot sta Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe (Grčija) in sklop za trajnostno infrastrukturo svetovalnega vozlišča InvestEU (Ciper in Francija).

pri pripravi vloge za nepovratna sredstva instrumenta za posojila v javnem sektorju. Poleg tega EIB izvaja različne dejavnosti za opredelitev in podporo projektov, ki bi lahko bili upravičeni do financiranja v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju.

Da bi pomagala razviti povpraševanje po podpori v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju v prihodnosti (glej oddelek 4.1), namerava EIB na podlagi teh začetnih izkušenj še naprej ponujati svetovalne dejavnosti na petih delovnih področjih:

i. **neposredno svetovanje** posameznim nosilcem in posojilojemalcem samostojnih naložbenih posojil prek širokega spektra svetovalnih storitev v pripravljalni in izvedbeni fazi, vključno s pomočjo pri vlogah za nepovratna sredstva;

ii. **podpora za krepitev zmogljivosti** nebančnih institucij, ki običajno delujejo kot povezovalke manjših projektov, da bi razvile upravne in operativne zmogljivosti za učinkovito pregledovanje, izbiranje, prednostno razvrščanje, spremljanje ali drugačno usklajevanje številnih podprojektov;

iii. **posredna svetovalna podpora** končnim upravičencem do posredniških ali okvirnih posojil prek standardiziranih svežnjev podpore, namenjenih izboljšanju smotrnosti predlogov in skladnosti z veljavnimi posojilnimi politikami;

iv. **svetovanje o razvoju trga** na ravni držav članic, da bi ugotovili, kakšno je morebitno povpraševanje po podpori v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju in ali so razpoložljivi finančni produkti instrumenta za posojila v javnem sektorju ustrezni;

v. **preverjanje, določanje obsega in razširjanje** za spodbujanje uporabe instrumenta, opredelitev in prednostno razvrstitev ustreznih projektov ter zagotavljanje splošnih smernic o vlogah za nepovratna sredstva instrumenta za posojila v javnem sektorju.

Poleg storitev, ki jih EIB ponuja prek svetovalnega vozlišča InvestEU, je Komisija na zahtevo Češke, Grčije in Slovaške zagotovila svetovalne storitve, da bi povečala ozaveščenost o Instrumentu ter opredelila in razvila predloge projektov. Češki zagotavlja tehnično pomoč Komisija, Slovaški pa je podpora zagotovljena v okviru Instrumenta za tehnično podporo[28]. V okviru obeh pogodb se zagotavlja širok nabor storitev, med drugim ozaveščanje, mobilizacija potencialnih upravičencev v regijah območnih načrtov za pravični prehod ter pregledovanje projektnih zamisli.

Grčija v okviru Instrumenta za tehnično podporo prejema širšo podporo za izvajanje vseh treh stebrov mehanizma za pravični prehod. Poleg tega je Grčija zaprosila za podporo, ki je na voljo v okviru JTP Groundwork[29] za opredelitev projektov in poznejšo pripravo predlogov projektov, za katere bodo predložene vloge za financiranje iz instrumenta za posojila v javnem sektorju v regiji Peloponez.

Komisija in EIB sodelujeta pri spremljanju izvajanja svetovalnih nalog, da se zagotovi njihovo dopolnjevanje z drugimi svetovalnimi dejavnostmi v upravičenih državah članicah.

6. NASLEDNJI KORAKI

Komisija bo ob usklajevanju s CINEA in EIB še naprej ozaveščala o Instrumentu za zagotovitev, da morebitni vložniki razumejo, kaj ta ponuja, in se lahko prijavijo za podporo. Podrobnejše

[28] Instrument za tehnično podporo (europa.eu).
[29] Inforegio– Sklad za pravični prehod (europa.eu).

informacije o projektih, podprtih v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju, bodo na voljo na javni pregledni plošči CINEA[30].

EIB bo na podlagi svoje naloge v okviru svetovalnega vozlišča InvestEU še naprej izvajala instrument za posojila v javnem sektorju, in sicer z opredelitvijo in preverjanjem potencialnih projektov, zagotavljanjem svetovalne podpore nosilcem projektov in ustreznim organom ter prek namenskih sestankov in dogodkov na ravni EU ter nacionalni in regionalni ravni. Države članice lahko prek Instrumenta za tehnično podporo še naprej prejemajo podporo za izvajanje instrumenta za posojila v javnem sektorju.

Drugi razpis za zbiranje predlogov bo v skladu z uredbo o instrumentu za posojila v javnem sektorju objavljen leta 2026.

Nazadnje, Komisija bo do 30. junija 2025 dokončala vmesno oceno instrumenta za posojila v javnem sektorju in jo poslala Svetu ter Evropskemu parlamentu.

7. SKLEPNE UGOTOVITVE

Instrument za posojila v javnem sektorju je instrument, ki je namenjen zagotavljanju, da prehod na podnebno nevtralno gospodarstvo poteka na pravičen in socialno trajnosten način, saj ima javni sektor ključno vlogo pri odpravljanju nepravilnega delovanja trga.

Zaradi številnih sektorjev, ki jih lahko podpira, kot so energijska učinkovitost, socialna in cenovno dostopna stanovanja ter trajnostna mobilnost, ter razpoložljivega zneska financiranja je pomemben za doseganje podnebnih ciljev Unije do leta 2030 in cilja podnebne nevtralnosti v Uniji do leta 2050 ter zagotovitev, da pri tem ne bosta prezrta noben posameznik in nobena regija.

Od objave prvega razpisa za zbiranje predlogov v okviru instrumenta za posojila v javnem sektorju sta minili dve leti, število predloženih upravičenih predlogov projektov se povečuje, še več potencialnih projektov pa se pripravlja. Pri vmesnem ocenjevanju instrumenta za posojila v javnem sektorju, ki naj bi bilo zaključeno pred 30. junijem 2025, se bodo zbrali podatki, na podlagi katerih bo mogoče oblikovati nadaljnje ugotovitve o stanju izvajanja Instrumenta.

Ocenjevalni odbor instrumenta za posojila v javnem sektorju je do 30. julija 2024 izbral predloge projektov, katerih financiranje predstavlja ocenjeni znesek v višini 148 milijonov EUR nepovratnih sredstev Komisije in ocenjeni znesek v višini 863 milijonov EUR posojil EIB. Podpisani so bili štirje sporazumi o nepovratnih sredstvih, izvajanje ustreznih projektov pa se je začelo.

[30] Qlik Sense (europa.eu).